

Louis Boelen

en de gebeurtenissen in Alem, 23/24 september 1944

Door ir. Gerard Dubbeld met medewerking van Rianne Dubbeld-Boelen

Een bescheiden monumentje langs de toegangsweg naar Alem. In de vroege ochtend van zondag 24 september 1944 hebben daar op die plaats Jan Klingen, zijn dochter Tilly en Louis Boelen de dood gevonden als slachtoffers van Duitse terreur.

Monumentje in Alem aan de Jan Klingenweg, opgericht in 1948 ter nagedachtenis aan Jan Klingen, zijn kinderen Jan (broeder Jozef), Tilly en Leo en Louis Boelen.

Voor de inwoners van Alem was het duidelijk: de familie Klingen maakte deel uit van het verzet. Maar waarom ook Louis? Was hij een toevallig aanwezige niets vermoedende evacu e en mede-slachtoffer van Duitse moordzucht?

De familie Boelen was, zoals we zullen zien, niet toevallig onderdak gekomen in het huis van Klingen. Ook had Louis meteen al zijn bedenkingen toen hij door Tonny Klingen gewekt werd en had zijn kwade vermoedens met zijn vrouw besproken. Hij wilde evenwel niet zelf vluchten maar Jan Klingen helpen met de Engelse taal. Jan Klingen verstond namelijk geen woord Engels. Een andere vraag is of de Duitsers informatie hadden over de verblijfplaats van Louis. Het heeft er alle schijn van. E n van de twee zogenaamd gestrande piloten had een dag eerder aan mevrouw Boelen de weg naar het veer gevraagd. Waarom haar daarop aanspreken? Iedereen in Alem weet immers dat zelfs een blind paard die weg moeiteloos gevonden zou hebben.

Voor de Duitsers was Louis Boelen inderdaad allerm minst een toevallige evacu e. Zijn gevangenneming had een voorgeschiedenis. Aan de hand van de herinneringen van Rianne, zijn oudste dochter, die toen bijna zes jaar was, hebben we de gebeurtenissen gereconstrueerd die geleid hebben tot de moord onder aan de dijk op de weg naar Alem. Het navolgende is een korte samenvatting van deze reconstructie.

Wie was Louis Boelen?

Louis Boelen

Louis is geboren op 24 oktober 1911. Zijn vader Johan was bakker en runde de brood- en banketbakkerij "De Zoete Inval" aan de Waterstraat te Zaltbommel. Aangezien ook zijn grootvader in deze plaats het bakkers vak had uitgeoefend lag het voor de hand dat Louis, die drie zusjes had, de traditie zou voortzetten. Hij had echter andere aspiraties. Louis wilde kok worden en een eigen restaurant beginnen. Na de bakkersschool kreeg hij de eerste opleiding tot kok bij de marine in

Den Helder. In hotel Royal in Den Bosch leerde hij de fijne kneepjes van het vak.

Vader zag wel wat in de toekomstdroom van Louis en samen werden plannen gemaakt voor een ruim opgezet hotel-restaurant met zalen die geschikt waren om er congressen te kunnen organiseren. Vader verkocht de bakkerswinkel en werd eigenaar van een stuk weiland op de kruising van de toenmalige Stationsweg en de autoweg naar Utrecht.

Tegelijk met de openstelling van de nieuwe brug over de Waal in 1934 werd op deze plaats hun café-restaurant 'Den Boogerd' geopend. In 1937 werd dit mooie gebouw uitgebreid met feestzaal, woon/zitkamer en hotelaccommodatie.

Louis trouwde een jaar later met Jeanne de Rooij en op 9 november 1938 werd Rianne, zijn eerste dochter, geboren. Tot 1943 zouden nog twee zonen, Lodewijk en Jan-Francies, en dochter Iris volgen. Het was een in alle opzichten gelukkig gezin. De oorlogsjaren brachten daar helaas verandering in.

Hotel 'Den Boogerd' en de informatie/vluchtroute van Van Goelst-Meijer

Het was in 1940 een rare gewaarwording voor de Nederlandse bevolking dat het koningshuis en de regering naar Engeland waren gevlucht.

Trouwfoto van Louis Boelen en Jeanne de Rooij, 18 januari 1938 te Waspik.

Ook de aanwezigheid van grote aantallen Duitse militairen voelde vreemd aan.

Niettemin ondervond het dagelijkse leven aanvankelijk weinig hinder van de Duitse bezetting. 'Den Boogerd' genoot in de wijde omtrek een groeiende bekendheid door zijn ligging aan de autoweg bij de oprit naar de nieuwe brug. Het was een markant gebouw met ruime parkeermogelijkheden. Vooral de blijmoedige gastvrijheid

Hotel-restaurant 'Den Boogerd' 1937, gerealiseerd plan aan de rijksweg met eerste uitbreiding.

Interieur restaurant 'Den Boogerd' met gedekte tafels voor groot diner. In kokskleding: Louis Boelen, met naast hem de oberkellners Gijs van Maren en Eddy Kool.

waarmee gasten werden ontvangen en de goede kwaliteit van de door Louis Boelen geboden specialiteiten op de menukaart gaven het restaurant een zekere voorname faam. 'Den Boogerd' bleef ook een gewilde locatie voor bruiloften en feestelijke bijeenkomsten.

Deze attractiviteit ontging de Duitse bezetter niet. Zij genoten eveneens van de geboden gastvrijheid. Achter de deuren van de gelagkamer ontstond zo een goede gelegenheid voor allerlei activiteiten van ondergrondse werkers. In de buurt van de vijand kon men zich namelijk vaak het best verschuilen.

Voor verzetsman Van Goelst-Meijer werd hotel 'Den Boogerd' in toenemende mate de plek om informatie uit te wisselen. Hij was de burgemeester van Rossum en had een kleine groep getrouwen om zich heen verzameld. Als voorzitter van de kring van Bommelerwaardse burgemeesters had hij eenzelfde actie bepleit voor de andere gemeenten van de Bommelerwaard. Hieruit werd eind 1941 de verzetsgroep van de Bommelerwaard gevormd. Van Goelst-Meijer wilde zich niet laten registreren bij het landelijk verzet. Hij werkte liever alleen om zich te kunnen concentreren op het verzamelen van strategische informatie, waarin hij als oud

cavalerie-officier gespecialiseerd was. De leiding over de Bommelerwaardse verzetsgroep had hij daarom overgedragen aan een andere verzetsman: Van Dam van Brakel. Zelf zocht hij naar mogelijkheden om zijn info onder de code-naam 'Luctor et Emergo' regelmatig te kunnen versturen naar Engeland.

Gerrit Wilmink, onderduiker in Den Boogerd en informant over de vluchtroute naar Spanje

Gerrit Wilmink kwam uit Twente en was daar lid van een verzetsgroep die bezig was vluchtwegen via Spanje naar Engeland te organiseren. Hij was zo in detail op de hoogte van de vorderingen met een vluchtroute. Begin december 1941 nam hij zijn intrek in 'Den Boogerd' en waarschijnlijk had hij zich uitgegeven als jood op de vlucht voor de Duitsers. Als het druk was met mensen in het restaurant had hij echter steeds meer de gewoonte om 's avonds zijn zolderkamer te verlaten en zich tussen de gasten op te houden. Mevrouw Boelen maakte zich zorgen over de veiligheid van haar kinderen en verzocht uiteindelijk de heer Wilmink uit te zien naar een ander onderduikadres. Dat werd begin februari 1942 bij Van Goelst-Meijer gevonden.

De Rossumse burgemeester was bezig met het opzetten van een info/vluchtroute voor koeriers in het verzet. Joden, Engelse piloten en andere door de Duitsers gezochte personen zouden dan door zijn verzetsmensen via diverse onderduikadressen naar Spanje gebracht kunnen worden. Wilmink, die dus zelf op de vlucht was, bood aan mee te werken bij het opzetten van die route in het buitenland. Helaas werd hij bij de Frans-Zwitserse grens door de Duitsers gearresteerd. Er bleek verraad in het spel. Gerrit Wilmink werd door de Duitsers teruggebracht naar Nederland en is, na een langdurige detentie met veel verhoren, in Soestduinen gefusilleerd.

Arrestatie van Louis Boelen en detentie in Kamp Vught

De vluchtroute van Van Goelst-Meijer werd uiteindelijk toch gerealiseerd en zou tot het einde van de oorlog operationeel blijven. Louis Boelen leverde in dit verzetswerk ook zijn bijdrage. Hij zorgde voor voedselpakketten, stelde zijn huis ter beschikking voor stille bijeenkomsten, sjoemelde met bonkaarten en beende 's nachts clandestien vlees uit.

De oorlog begon echter steeds nijpender zijn spoor te trekken in het dagelijks leven van de bewoners in Zaltbommel. Verraad kon in een bedrijf als 'Den Boogerd', waar dagelijks mensen in- en uitgingen, niet uitblijven. Op 2 februari 1943 werd Louis gearresteerd. Na eerst drie weken in Rotterdam gevangen te hebben gezeten werd hij ondergebracht in een cel van het Bommels gemeentehuis. Hier kreeg hij bezoek van zijn vrouw Jeanne. Zij bracht de kleine Iris mee. Het meisje was vier dagen na de arrestatie

Het gezin van Louis Boelen tijdens zijn detentie in Vught (1943).

Burgemeester van Goelst-Meijer in 1945. (Fotocollectie Regionaal Archief Rivierenland)

geboren en vader had haar nog niet gezien. Op vrijlating hoefde Louis nog niet te rekenen. De verdenking was dat hij een jood geholpen had. Op 13 maart werd hij gedeporteerd naar Kamp Vught, waar hij vier maanden gevangen heeft gezeten. In het kamp liep hij tbc op en moest thuis negen maanden lang verpleegd worden. Na zijn vrijlating bleef het ruim een jaar rustig in Huize Boelen.

Evacuatie naar Alem

De eerste voortekenen van verhevigde strijd dienden zich aan. Op 4 september 1944 nam Oskar Pahnke, commandant van de eerste compagnie van de Untersturmführerschule Arnheim zijn intrek in 'Den Boogerd'. Twee dagen later moesten de inwoners van Zaltbommel evacueren. Mensen vertrokken over de deels vernielde Waalbrug naar het noorden of via de brug over de Maas richting Brabant.

De familie Boelen ging echter richting Alem. Daar lag in de dode Maasarm, tegenover de Rossumse steenfabriek, de rijnaak van de moeder van mevrouw Boelen. Voor Louis een gunstige plek omdat zijn gezin dan geen overlast zou geven voor vreemden en tegelijk kon hij indien nodig snel even terug naar 'Den Boogerd'. Niet

alleen de familie Boelen, maar ook het voltallige personeel van 'Den Boogerd' vond op dit schip en het naastgelegen schip van de familie Rensen onderdak als evacu e. Het werd daar best een gezellige boel. Niets wees erop dat Alem binnen de kortste tijd een wespennest zou worden van behoorlijk in paniek geraakte Duitsers.

Op 12 september werden aan de overzijde van de Maas Duitse kanonneerboden door Engelse jachtbommenwerpers aangevallen. Twee ernaast gelegen woonboten raakten daarbij in brand. De evacu es zagen brandende mensen in het water springen. De schrik zat er goed in en iedereen vluchtte weg van de Maas. Door het hoge gras kroop men de dijk op richting bebouwde kom van Alem. Daar vond iedereen onderdak in de school en bij een paar families in het dorp. Het gezin van Louis Boelen werd in de grote woning van de familie Klingen opgevangen omdat Jeanne Boelen in verwachting was van haar vijfde kind. Vanaf dat moment ging de familie Boelen elke nacht in het huis van de familie Klingen slapen. Overdag verbleef het gezin op de boot.

Jan Steenbekkers en de 'Klingen'-groep

Een georganiseerd ondergronds netwerk van verzetsmensen bestond in Alem niet. Dat wil echter niet zeggen dat er geen verzetsactiviteiten waren. Jan Steenbekkers uit Alem had een groep vrienden om zich heen verzameld die zichzelf de verzetsgroep 'Klingen' noemde. Schoolhoofd Jan Klingen had zijn oudste zoon, broeder Jozef, in het begin van de oorlog reeds verloren. Hij werd gefusilleerd vanwege verzetswerkzaamheden. (Antoon van Boxtel heeft in 1985 over hem een uitgebreid artikel geschreven in de oude Drielse Vertellingen.) Daarom haatte vader Klingen de Duitsers. Voor Jan Steenbekkers was Klingen zowel een inspirator als een vraagbaak. Vandaar de naam 'Klingen' voor deze groep. Jan Steenbekkers zelf was ambtenaar van de gemeente Alem en Maren-Kessel en kon illegaal voor bonkaarten en identiteitspapieren zorgen. Hij was echter ziekelijk en moest regelmatig het bed houden. Bij Steenbekkers thuis luisterde de groep 'Klingen' vaak naar de radio die Jan onder zijn bed had verstopt.

Er gebeurde nogal wat in Alem wat het "Duitse

Jan Steenbekkers. Hij overleed in 1947. Opgelopen verwondingen tijdens de oorlog (V1-inslag) bleken later voor hem fataal te zijn geweest.

daglicht" niet kon verdragen en waar mensen uit de 'Klingen'-groep waarschijnlijk bij betrokken zijn geweest. Enkele voorbeelden:

- Twee gestrande Engelse piloten werden in 1942 op hun vlucht vanuit Duitsland in de Alemse waarden aangetroffen en door Anton van Mil verder begeleid.
- Na een overval op hotel Gottschalk in Zaltbommel vluchtten in juni 1944 vier onderduikers naar Alem en kwamen bij de familie Steenbekkers onder dak. Jan Steenbekkers zorgde voor bonkaarten en identiteitspapieren. Na twee maanden werden zij door Kees Steenbekkers naar de veerpont gebracht. Eenmaal aan de overzijde werden zij met een door Jan gecharterde ziekenauto naar een nieuw onderduikadres gebracht.

In de week na de 17e september vonden in de Bommelerwaard verschillende acties plaats. Op deze dag strandden bij de luchtlandingsaanval op Arnhem (operatie 'Market Garden') vliegtuigen in de Alemse waard. Vanuit de overzijde van de Maas werd een Duitse patrouille beschoten door enkele mensen van het verzet. Martien Vissers uit Maren vond er de dood. Op donderdag 21 september probeerde de Waffen-SS in Brakel verzetsstrijder Van Dam

Evacués uit 'Den Boogerd' met aanhang en familieleden Klingen. De foto is een paar dagen voor de moord gemaakt. Tilly Klingen ontbreekt op deze foto. Staand v.l.n.r.: Mia en Joh Rensen-Boelen, Jan Cornet, de heer Holewijn, Tonny Klingen, Eef Rensen, Henriëtte Rensen, Johan Boelen, Eddy Kool, Louis Boelen, Jan Klingen, de heer Verheijke. Zittend v.l.n.r.: Oma de Rooij, Mien van Maren, Jet Boelen, mevr. Kool, Gerrie van Loon-Verschure, mevrouw Verheijke-van Ommeren, oma Boelen-Marsé, mevr. Klingen-van der Heijden, Jeanne Boelen met Iris, Jo Molenaar. De kinderen v.l.n.r.: Jan-Francies Boelen, Lodewijk Boelen. Daar achter Rianne Boelen en Marianne Verheijke.

van Brakel, die meer in het westen van de Bommelerwaard opereerde, te arresteren. Gelukkig werd hij niet gevonden. De Duitse legerleiding was vermoedelijk toen reeds op de hoogte van het bestaan van een vluchtweg via de Biesbosch naar het zuiden. Hier had de Alemse verzetsgroep een aandeel in. In ieder geval hadden Eckartz, commandant in de Bommelerwaard oostelijk van de spoorlijn Den Bosch-Utrecht, en zijn ondergeschikte Rieberg de opdracht gekregen bewijzen te zoeken voor het actieve ondergrondse netwerk (lees: de vluchtroute). Er vond een overval plaats op de rijnen. Alle aanwezigen van de schepen werden aan de oever naast elkaar onder schot gehouden door enkele SS-ers terwijl de schepen van onder tot boven onderzocht werden. Er werden geen wapens, geen gestrande piloten en geen onderduikers gevonden. Wel een angstig moment daar aan de wal voor een vuurpeloton van Duitsers! Naar verluid was het dankzij de aanwezigheid van de kleine kinderen dat verdere agressie achterwege

is gebleven.

Toen de Duitsers weg waren en men van de schrik bekomen was werd er besloten om een foto te laten maken van de evacués uit 'Den Boogerd', de opvarenden van de schepen en de familie Klingen. Dit was enige dagen voor de fatale gebeurtenissen.

Zaterdag 23 september, twee Engels sprekende Duitsers arresteren bij verrassing Jan

Klingen en zijn dochter Tilly en Louis Boelen met zijn vrouw Jeanne

Op zaterdag 23 september vroeg in de ochtend volgde de inval bij de familie Klingen. Een merkwaardige toedracht. Twee Duitse militairen deden zich voor als gestrande Engelse piloten. Eén ervan sprak Engels. Jan Klingen was overtuigd dat het Tommy's waren en dat de bevrijding nabij zou zijn. Hij sprak zelf helaas geen woord Engels.

Tonny, de jongste dochter van Klingen, die boven op het portaal sliep, hoorde het vreemde

Tilly Klingen.

spreken en wekte Louis Boelen. Hij vertrouwde de zaak niet en dacht dat het provocateurs waren. In plaats van te vluchten ging Louis Jan Klingen echter helpen. In gebrekkig Engels vroeg hij of niet zijn vrouw zou kunnen helpen met vertalen. De zogenaamde Engelsen weigerden dit. Het was een te ernstige zaak, zeiden ze. Jan Klingen had dan al een kaart van de Bom-melerwaard op het bed uitgevouwen.

Tilly, de oudere zus van Tonny, was inmiddels ook op de hoogte van wat er zich in de slaapkamer afspeelde. Zij ging bij de burens, de familie Pompen, Eddy Kool waarschuwen. Deze oberkelner van 'Den Boogerd', die ook evacué in Alem was, sprak goed Engels en kwam met Tilly mee. In de kamer hoorde hij meteen dat het niet pluis was en kon geen woord Engels meer uitbrengen. De Duitsers stuurden hem weg met de opdracht Tilly te halen, die zou de taal beter spreken! Intussen had Tonny Klingen bij de familie Hanegraaf een zekere Guus opgehaald. Hij hoorde buiten al dat het binnen geen Engelsen waren en keerde meteen om.

Er ontstond tumult. Mevrouw Boelen stond op de trap. Hield haar jongste dochter in haar armen en zag Jan Klingen, Tilly en Louis met de handen omhoog staan. Er werd een schot gelost.

Mevrouw Boelen stootte de kamer in, ging voor haar man staan om hem te beschermen en riep dat alles een misverstand was. Het mocht niet baten. Ze moest zich snel aankleden. In de hoop dat er misschien verandering ten gunste zou plaatsvinden deed ze dat juist langzaam. Helaas, het hielp niet en zij werd tegelijk met de anderen te voet weggevoerd naar Rossum: Jan Klingen, zijn dochter Tilly en Louis Boelen met de handen boven hun hoofd en erachter mevrouw Boelen tussen de beide Duitse soldaten in. De consternatie was groot. Mevrouw Klingen en haar dochter Tonny wisten te ontsnappen. Buurman Jan Kling (geen familie van de familie Klingen), die poolshoogte kwam nemen, werd meteen neergeschoten en bleef zwaar gewond op

Jan Klingen.

straat liggen. Hij werd later door Has Hanegraaf naar het ziekenhuis in Tiel vervoerd.

's Middags zijn de familie Hanegraaf, mevrouw Klingen met haar dochter Tonny en de familie Van Sonsbeek via Hedel naar Brabant vertrokken. Dat kon nog, want Den Bosch was op dat moment nog in handen van de Duitsers.

[Gemeentehuis van Rossum en de moord in de vroege ochtend van zondag 24 september](#)

Rieberg, de Engels sprekende Duitser, had de

hele actie in het geheel niet voorbereid.

Hij had zelfs een militair vooruit gestuurd om een vuurpeloton te regelen. Eckartz, zijn meerdere die de leiding had over het oosten van de Bommelerwaard, moest toestemming geven maar wist van niets. Dat vuurpeloton ging dus niet door.

Voor de deur van het gemeentehuis van Rossum, 's ochtends om 09.00 uur, moest gewacht worden op de politieagent Van Zetten. Hij wist van niets en stond zelf op het punt om te evacueren. Riehberg had vier cellen nodig. Er was echter maar één cel in het souterrain. Zo gebeurde het dat mevrouw Boelen moest worden vrijgelaten en de andere drie in die ene cel werden opgesloten. Van Zetten werd belast met de bewaking. Mevrouw Boelen liep naar Alem terug. Ze ging naar de schepen waar haar kinderen inmiddels naar toe waren gebracht. Daar nam ze een fiets en ging op weg naar Zaltbommel in de hoop Pahnke in Den Boogerd te kunnen spreken. Hij was er niet maar onderweg naar Rossum kwam ze hem tegen. Ze vroeg of hij de vrijlating kon bepleiten van haar man om de kinderen mee te evacueren. Louis Boelen had immers niets van doen met mogelijk ondergronds werk in Alem. Pahnke beloofde dat als Eckartz, de Ortscommandant in Rossum, toestemming zou geven Louis spoedig zou worden vrijgelaten. Mevrouw Boelen kende Pahnke omdat hij twee dagen voor de verplichte evacuatie zijn intrek in 'Den Boogerd' had genomen.

Enigszins opgelucht reed mevrouw Boelen verder naar Rossum. Achter het gemeentehuis sprak zij, zonder dat Van Zetten het merkte, even met de arrestanten. Vervolgens bleef zij nog een tijdje voor de deur van het gemeentehuis staan dralen, wachtend op Pahnke met mogelijk positief nieuws. Van Zetten merkte toen wel een 'vrouwspersoon' op voor het gemeentehuis, maar toonde in het geheel geen belangstelling voor haar noch voor de arrestanten die hij moest bewaken. Toen mevrouw Boelen ten langsten terugkeerde naar Alem, reed Pahnke haar tegemoet. Hij stopte, was kort af en zei voor haar man niets te kunnen doen. Pahnke keerde de auto en reed weg.

In Alem terug hoorde mevrouw Boelen in de keuken van Klingen twee militairen hoog

oplopende ruzie maken. Aan de stem hoorde mevrouw Boelen dat een van de twee soldaten commandant Eckhartz was. Ze fietste met een pakketje brood en tabak terug naar Rossum. Daar trof ze bij de cel onder het gemeentehuis Riehberg weer aan en vroeg hem voor dekens te zorgen voor de nacht. Toen sprak ze voor het eerst ook dorpsagent Van Zetten. Deze bemerkte toen pas dat het mevrouw Boelen was en dat haar man een van de arrestanten was. Later verklaarde Van Zetten dat mevrouw Boelen hem toevertrouwde dat ze spoedig zouden worden vrijgelaten. "Ze hebben zich een beetje versproken, zei ze." Maar zelf was ze er niet meer gerust op. Ze haalde nog water voor de arrestanten bij Piet Verharen van café Laanzicht en keerde terug naar het huis van Klingen in Alem.

Om negen uur in de avond trok Mevrouw Boelen zich terug in de slaapkamer van het echtpaar Klingen. Dit omdat de slaapkamer van haar en haar man volledig overhoop was gehaald. Ze deed de deur op slot en probeerde te rusten. Even later hoorde ze iemand het huis binnen komen. Het was wederom Eckartz. Hij ging direct naar een andere slaapkamer en trof daar een slapende Riehberg aan. Een heftige woordenwisseling volgde... Of hij soms dacht de 'Zugführer' te kunnen zijn. Ze doorzochten de kamer. Het drong langzaam tot mevrouw Boelen door dat de

†	In 'n eenzaam oord stonden drie verlaten menschen voor het vuurpeloton, aan het einde van hun leven, de dood verkielde hun lichamen, God nam hun zielen tot zich. Als eenvoudige menschen hebben zij geleefd, als helden zijn zij gestorven. Twee hunner waren
Louis Boelen	JOHANNES KLINGEN
geb. te Zaltbommel 24 Oct. 1911; gef. te Alem 24 Sept. 1944. Echtgenoot van Jeanne de Rooij.	Echtgenoot van Franc. M. v. d. Heijden.
Terwijl de dood hun lichamen verkielde, nam God hun zielen tot Zich. Als eenvoudige menschen hebben zij geleefd, als helden, volgens getuigenis van der vijand, zijn zij gestorven.	geboren te Gouda 5. October 1884, overleden te Alem 24 Sept. 1944 en
"Lieve vrouw, je hebt nu alleen de plicht onze kinderen tot lieke menschen op te voeden; ik reken op je en ik zal bij God jehelpen. M'n kindjes houdt je vader steeds in gedachte."	MATHILDA TH. KLINGEN
R.I.P.	geboren 18 Mei 1918 te Gilze-Rijen, overleden te Alem 24 Sept. 1944. Wilt tevens in Uw gebedes gedenken
	Broeder JOZEF ALBERTUS (VAN KLINGEN)
	geboren 27 Febr. 1913 te Gilze-Rijen, overl. te Scheveningen 24 Jan. 1942.
	en
	LEONARDUS KLINGEN
	geboren 27 Jan. 1921 te Gilze-Rijen, voor zijn vaderland omgekomen op 7 Februari 1945.
	Het leven werd ons niet ontnomen, het vergankelijke leven werd in het onvergankelijke verandert.

Links: Gedachtenisprentje Louis Boelen.

Rechts: Gedachtenisprentje familie Klingen.

Duitse legerleiding wellicht betrokkenheid vermoedde van Louis Boelen bij de organisatie van de vluchtroute van Van Goelst-Meijer.

Eckartz zou de gevangenen omstreeks 11 uur in de avond nog verhoord hebben. Jan Klingen kon feitelijk niets ten laste worden gelegd. Iedereen in Alem wist het. Louis Boelen was wellicht indirect bij de organisatie van de vluchtroute betrokken, maar was zich daar zelf niet van bewust. En Tilly, omdat zij bij de groep van Jan Steenbekkers hoorde, wist waarschijnlijk meer maar heeft gezwegen.

Uiteindelijk zijn in de vroege ochtend van zondag 24 september onderaan de dijk van de weg naar Alem, ver uit het zicht van de weg Jan Klingen, zijn dochter Tilly en Louis Boelen om het leven gebracht. De autopsie van dr. De Jong zou eind juni 1945 uitwijzen dat van ieder de schedel was ingeslagen. Was dit uit frustratie? Was het om toch positief te kunnen rapporteren naar de legerleiding? We weten het niet zeker. Zelfs de plek waar de doden begraven waren moest geheim blijven.

Terug naar mevrouw Boelen. De volgende morgen rond half vijf hoorde mevrouw Boelen iemand in de keuken zijn laarzen schoonmaken. Het was Riehberg. Ze vroeg hem wat die dag met de arrestanten zou gebeuren en of ze eten mocht brengen. 'Dasz braucht nicht' had

hij geantwoord: 'Sie sind bereits Tod'. Daarna overhandigde hij haar nog de trouwring van haar man en ging zelf slapen.

De volgende dag, dus maandag 25 september, ging mevrouw Boelen naar Hurwenen om Eckartz te spreken. Ze trof er zijn adjudant aan, die haar zei op de 23e 's avonds om 11 uur opdracht te hebben gekregen rapport op te maken over de zaak van haar man en de anderen. In dat rapport stond vermeld dat Louis Boelen was veroordeeld als "vertolker". Op de terugweg werd ze achteropgereden door een koerier. Hij had haar, onder strikte geheimhouding, de plaats aangegeleid waar ze de graven kon vinden: ongeveer halverwege de dijk tussen Alem en Rossum in het struikgewas. Half juni 1945, ruim een maand na het einde van de oorlog, zijn de graven daar ook werkelijk gevonden.

Op 13 oktober 1944, werd voor de tweede maal het dorp Brakel door de Waffen-SS uitgekamd. Er werd een ultimatum gesteld aan Van Dam van Brakel om zich aan te geven en er werden vier gijzelaars gevangen genomen. Eén daarvan was burgemeester Post. De actie is toen met een sisser afgelopen omdat de SS-compagnie zich plotseling moest terugtrekken naar de Veluwe.

Besluit

Ze hadden gemakkelijk bevrijd kunnen worden, verzuchtte mevrouw Boelen in het na de oorlog opgemaakte proces verbaal. Van Goelst-Meijer was ondergedoken in zijn eigen woonhuis. Hij had, als burgemeester van Rossum, de bewaker kunnen overhalen maar kon dat niet alleen. Bovendien zou bij mislukking het hele ondergrondse netwerk in gevaar zijn geweest. De aanwezigheid van Louis Boelen was voor hem daarom zeer compromitterend.

Na de oorlog wist men ook nog te vertellen, dat enkele jongelui de gevangenen hadden willen bevrijden, maar dat Van Zetten niet had durven meewerken. Van Zetten heeft dit later ten stelligste ontkend. Dit hele verhaal werd echter sterk in twijfel getrokken. Van Zetten zou, als dit verzoek werkelijk had plaatsgevonden, geen enkele keuze hebben gehad.

De mensen waren evenwel te druk met de evacuatie en op dat moment dacht iedereen dat de arrestanten niets te verwijten viel. Men dacht

Voorblad bijbel van Mien van Maren. Daarin geplakt een stukje van de jurk van Tilly en met de hand geschreven bijschrift.

dat ze wel vrij zouden komen. Daarom kwam er ook geen actie vanuit Alem door de vrienden van Leo Klingen. Leo, de zoon van Jan Klingen die ook in het verzet zat, bleef ondergedoken tot begin februari 1945. Leo was het vierde oorlogsslachtoffer in het gezin Klingen. Hij overleed op 9 februari 1945.

Op 21 Juni 1945 vond op het RK Kerkhof te Zaltbommel de herbegravenis plaats van Louis Boelen, Jan Klingen en zijn dochter Tilly. Het totaal uitgewoonde en leeggeroofde hotel-restaurant 'Den Boogerd' werd met hulp van familie en vrienden door mevrouw Boelen weer opgestart. Veel later, toen het bedrijf verkocht was, heeft de Raad van Zaltbommel uit respect voor getoonde moed, doorzettingsvermogen en verdiensten jegens de Zaltbommelse gemeenschap haar tot Ereburger benoemd.

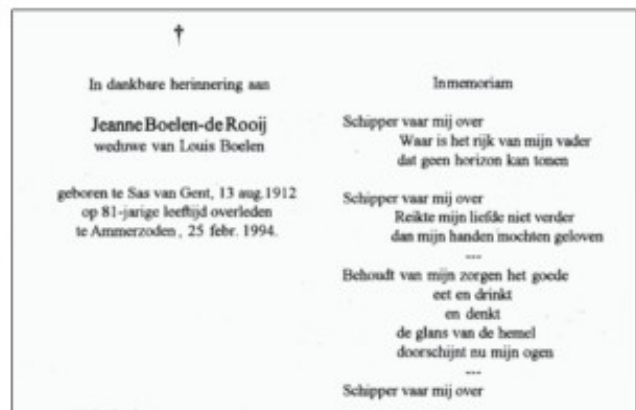
Leo Klingen omstreeks 1940.

Van Goelst-Meijer kreeg na de oorlog heel veel waardering voor zijn hulp aan gestrande piloten en de door hem naar de geallieerden overgebrachte informatie over de plannen van de Duitse bezetter. Hij ontving onderscheidingen van de regeringen van Engeland, Canada en Nederland. De Amerikaanse onderscheiding kreeg hij zelfs persoonlijk van president Eisenhower!

Twee oorlogsgraven op het R.K. kerkhof te Zaltbommel. Linker graf van Louis Boelen met Boudewijn, geboren en overleden op 25 april 1945. Het rechter graf is van Jan Klingen en zijn dochter Tilly.

Na de oorlog hervatte Van Goelst-Meijer zijn werkzaamheden als burgemeester van Rossum. Maar ook bezocht hij dagelijks het hotel-restaurant 'Den Boogerd'. Hij dronk er koffie en las er de krant. Van Goelst-Meijer bleef dit dagelijkse bezoek ook na zijn pensionering tot op zeer hoge leeftijd volhouden. Een postuum eerbetoon?

Gedachtenisprentje Jeanne Boelen-de Rooij.

Met dank aan Theo Hanegraaf, Johan van Mil en Toon van Boxtel.

Het onderzoeksrapport is tot stand gekomen met medewerking van Els van der Meer (Museum Kamp Vught), René van Heijningen (medewerker NIOD) en Jan Buylinckx (adjunct-archivaris van het Regionaal Archief Bommelerwaard).